BASUDEV GODABARI DEGREE COLLEGE, KESAIBAHAL

BLENDED LEARNING STUDY MATERIALS

UNIT-II

DEPARTMENT :- ଓଡ଼ିଆ

SUBJECT :- ଭାଷା ଉତ୍ପତ୍ତି ସମ୍ପର୍କୀୟ ବିଭିନ୍ନ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ

SEMESTER :- ତୃତୀୟ (ଷଷ୍ଠ ପତ୍ର)

Paper VI
Unit 2

ଭାଷା ଉତ୍ପତ୍ତି ସମ୍ପର୍କୀୟ ବିଭିନ୍ନ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ

ପ୍ରାଚୀନ କାଳରୁ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଭାଷାର ଉତ୍ପତ୍ତି ସମ୍ପର୍କୀୟ ପ୍ରଶ୍ନ ସବୁବେଳେ ଏକ ଜଟିଳ ରହିଛି, ପ୍ରଶ୍ନ ହୋଇ ଭାଷା ବୈଜ୍ଞାନିକମାନଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରି ଆସିଛି। ଏ ସମ୍ପର୍କରେ ଅନେକ ବିଦ୍ୱାନ ଯେତିକି ଚିନ୍ତନ ଅଧ୍ୟୟନ କରି ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ଉପନୀତ ହୋଇଥିଲେ। ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତଗୁଡ଼ିକୁ ଅନୁଶୀଳନ କଲେ ଜଣାଯାଏ ଯେ, ସେଗୁଡ଼ିକ ପରସ୍ପରଠାରୁ ଏତେ ଭିନ୍ନ ଯେ, ଭାଷାର ଉତ୍ପତ୍ତି ସମ୍ପର୍କିତ ଏକ ସୁନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ସମ୍ଭବ ହୁଏନି।

(କ) ଦୈବୀ ଉତ୍ପତ୍ତି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ (Divine Theory)

ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତକୁ ସର୍ବପ୍ରାଚୀନ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରାଯାଏ। ଦୈବୀ ଉତ୍ପତ୍ତି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଅନୁସାରେ ସୃଷ୍ଟିରେ ସବୁ ପଦାର୍ଥ ଯେପରି ଭଗବାନ ସୃଷ୍ଟି କରିଛନ୍ତି ଭାଷା ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ଈଶ୍ୱର ସୃଷ୍ଟି କରିଛନ୍ତି। ଯାସ୍କ, ପତଞ୍ଜଳି ପରି ବୈୟାକରଣିକ ମତରେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ପୂର୍ବରୁ ଅନ୍ୟ କେହି ବୁଝୁ ନ ଥିଲେ, ତେଣୁ ଈଶ୍ୱର ହିଁ ଭାଷାର ସ୍ରଷ୍ଟା ଓ ସଂସ୍କୃତ ହିଁ ଆଦି ଭାଷା। ପାଲେଷ୍ଟାଇନମାନେ ହିବ୍ରୁକୁ ପ୍ରଥମ ଭାଷା ଓ ଏହା ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସୃଷ୍ଟ

ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି । ବୌଦ୍ଧ ଧର୍ମାବଲମ୍ବୀମାନେ ମାଳି ସାଧୁଙ୍କୁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ପୂଜା ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି । ଜୈନ ମାନେ ଅହିଂସାବାଦୀ । ସେମାନେ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି ଯେ ସେବାର ପୂଜା ହିଁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପୂଜା । । ଶିଖ ଧର୍ମାବଲମ୍ବୀମାନେ ତାଙ୍କ ଧର୍ମର ପବିତ୍ର ଗ୍ରନ୍ଥକୁ ଦେବପୂଜା ବୋଲି ଜ୍ଞାନ କରନ୍ତି । ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ମନରେ ଯଥାଯଥ ପଦାର୍ଥ ଧରି ପୂଜା ମଧ୍ୟ ଦୈବୀ-ଶକ୍ତି ବା ପ୍ରକୃତି ପ୍ରଦତ୍ତ । ସେହି ଜ୍ୟୋତିଙ୍କ ମନୁଷ୍ୟର ଜୀବନ ମଧ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି କରିପାରେ ଏହା ସାମାଜିକ ଜୀବନରେ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି ।

ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ସମ୍ପର୍କରେ କେତେକ ବିବାଦ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି । ଜି.ଏଚ୍. ମିଡ୍ ଦୈବୀଶକ୍ତି ସିଦ୍ଧାନ୍ତକୁ ସମର୍ଥନ କରି କହନ୍ତି ଯେ, ପୂଜା ଆଦି ବୈଦ୍ୟବୃତ୍ତି, ଏହା ପୂର୍ବରୁ ମାତ୍ର ଜୀବିତ ପୂଜା ପ୍ରଚଳିତ ଥିଲା, ଲୋକଙ୍କ ମନରେ ଯଦି ଈଶ୍ୱର ଶକ୍ତିକୁ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାନ୍ତି, ତେବେ ମନୁଷ୍ୟର ସବୁ ପଦାର୍ଥକୁ ସେ ସୃଷ୍ଟି କରିଥିବେ ଏପରି ଧାରଣା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୁଲ । ଡର୍କହାଇମ୍‌ଙ୍କ ମତରେ ଈଶ୍ୱର ଶକ୍ତିଙ୍କ ପୂଜା ସୃଷ୍ଟି କରିବାର କ୍ଷମତା ନାହିଁ କିନ୍ତୁ ଶକ୍ତି ହିଁ ପ୍ରକୃତରେ ପୂଜାକୁ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି ।

ଏହି ସବୁ ମତବାଦର ସମସ୍ୟା ବିଶେଷ ଶକ୍ତିକୁ ଆଧାର କରି ସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇଛି ଯେ, ପୂଜା ଯଦି ଈଶ୍ୱର

ବୁଦ୍ଧି ହୋଇଥାନ୍ତା, ତେବେ ପ୍ରାଣୀକୁ ତାହା ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନଟିଏ ହୋଇଥାଆନ୍ତା । ମାତ୍ର ଏମାନେ ଏହି ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନ ପ୍ରାଣୀକୁ ହୋଇନାହିଁ । ଜନ୍ମର ତାହିଁରୁ ମନୁଷ୍ୟ ତ ଭାଷା ଶିକ୍ଷାକରି ଆସିଛି ଜଣାପଡେ ନାହିଁ । ଭାଷା ଓ ମନୁଷ୍ୟର ବୁଦ୍ଧି ବୃଦ୍ଧି, ଏହା । ଆଗରେ କେତେକ ପରମ୍ପରାକୁ ଅନୁଧାବନ କରାଯାଇଛି ।

ଭିତ୍ତିରେ ରାଜା ସେମାନିଙ୍କର କେଉଁ ଭାଷା ସର୍ବପ୍ରାଚୀନ ତାହା ଜାଣିବାପାଇଁ ଏକ ଅଦ୍ଭୁତ ପରୀକ୍ଷା କରିଥିଲେ । ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ମନରେ ସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ ଶିଶୁମାନେ ଏହି ଭାଷା ଶିଖୁଥିବା । ଯଦି ତାଙ୍କୁ ଶିଶୁକାଳରୁ ପୃଥକ କରି ରଖାଯାଏ ଯଦି ସେମାନେ ଆପେ ଆପେ କୌଣସି ଭାଷା କହନ୍ତି, ତେବେ ତାହାହିଁ ହେବ ସର୍ବପ୍ରାଚୀନ ତଥା ପ୍ରାକୃତିକ ଭାଷା ବୋଲି ରାଜା ଅନୁଭବ କଲେ । ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କ ପିତାମାତା ଠାରୁ ଦୂରେଇ ଅଲଗା ରଖାଯାଇ ଦେଖାଗଲା ସେମାନେ କେବଳ ବୋଲି ବୋଲିବା ଆରମ୍ଭ କରି ପଦ ବାଳି କରି କାନ୍ଦି ଉଠିଲେ । ଏହାର କାରଣ ଥିଲା ସେମାନଙ୍କୁ ଯୋଗାଉଥିବା ଦେଖାଶୁଣା ଲୋକଟି ଏହା ସାଧାରଣରେ ଏହି ଶବ୍ଦ ଉଚ୍ଚାରଣ କରିପାରୁଥିଲା । ସେହି ଲୋକଟି ଥିଲା ଫ୍ରିଜିଆନ । ଫ୍ରିଜିଆନ ଭାଷାରେ ବେକସ ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ରୁଟି । ରାଜା ସ୍ଥିର କଲେ ଫ୍ରିଜିଅନ, ପୃଥିବୀ ସମସ୍ତ ଏବଂ ଆଦିମ ଏବଂ ଏକ ଏକଟି ପ୍ରାଚୀନତମ ଭାଷା ପ୍ରଚଳିତ କରିଥିଲେ । ଆଦିମତମ ଭାଷା । ପରମ୍ପରାରେ ଏହି

5. ଆରେଖ୍ୟରା ସେମା ଶିଶୁଗୁଡିକ ମୂକ ହୋଇ ପଦାର୍ଥ ଜାହିଁ:

ଧାତୁ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ବା ଅନୁରଣନ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ (Root Theory ଓ Ding-Dong Theory)

ଏହି ମତବାଦର ଜନକ ଦାର୍ଶନିକ ପ୍ଲେଟୋ। କିନ୍ତୁ ଜର୍ମାନୀର ପ୍ରଫେସର ହେଇସ୍ ଏହାର ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ। ପ୍ରଥମେ ମାକ୍ସମୁଲାର ଏହି ମତବାଦର ସମର୍ଥକ ଥିଲେ। ମାତ୍ର ପରେ ତାହା ଅସାର୍ଥକ ବୋଲି ପ୍ରମାଣ ପାଇ ଏଥିରୁ ଓହରି ଯାଇଥିଲେ।

ଏହି ମତବାଦ ଅନୁସାରେ ବିଭିନ୍ନ ବସ୍ତୁ ପଦାର୍ଥମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ଧାତୁ ରହିଥାଏ। ଏହି ଧାତୁଗୁଡିକ ହିଁ ଶବ୍ଦ ସୃଷ୍ଟିର ମୂଳ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯାଏ। ମାକ୍ସମୁଲାର ଧାତୁକୁ (Root) ଧାତୁର (metal) ଅନୁରଣନରୁ ସୃଷ୍ଟି ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ।

ବିଭିନ୍ନ ଧାତୁ ଯଥା - ପିତଳ, ସୁନା, ତମ୍ବା, ଲୁହା ଆଦିରୁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଧ୍ୱନି ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥାଏ। ତାଙ୍କ ମତରେ ମଣିଷ ପ୍ରଥମେ ଏହି ଧ୍ୱନିଗୁଡିକୁ ଅନୁକରଣ କରି କିଛି କିଛି ଉଚ୍ଚାରଣ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲା।

Ding-Dong ର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଅନୁରଣନ। ଏହି ମତବାଦ ଅନୁସାରେ ଧାତୁର ଧ୍ୱନି ଏବଂ ବସ୍ତୁର ଏକ ରହସ୍ୟାତ୍ମକ ସମ୍ପର୍କ ରହିଛି। ଧାତୁନିଷ୍ଠ ଭାଷା ଚିନ୍ତା ...
... ଭାଷାର ଉତ୍ପତ୍ତି ସମ୍ପର୍କରେ ଏହି ମତବାଦ

ଏହାର ସମର୍ଥନ କରନ୍ତି ନାହିଁ । କାରଣ ମଣିଷ ଯେଉଁ କାଳରୁ ଧାତୁର ବ୍ୟବହାର ଜାଣି ନ ଥିଲା ; ସେତେବେଳେ ବି ଭାଷା ପ୍ରଚଳନ ଥିଲା । କାଳକ୍ରମେ ସେ ଧାତୁର ବ୍ୟବହାର ଜାଣିଲା । ଧ୍ୱନି ଧ୍ୱନ୍ୟାତ୍ମକ ଧାତୁର ବିଭିନ୍ନ ଧ୍ୱନ୍ୟାତ୍ମକ ଧାତୁ (Root) ର ସୃଷ୍ଟି ଅସମ୍ଭବ । ସେମାନଙ୍କ ମନରେ ଭାଷା ସୃଷ୍ଟି ନାହିଁ ଆଦୌ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ଉପରୋକ୍ତ ତଥ୍ୟରୁ ପ୍ରବୃତ୍ତି ନିକଟ ସିଦ୍ଧାନ୍ତର ଭାଷା ନେଇ ଆଲୋଚନା ଚାଲିଛି । ଆଧୁନିକ ଭାଷାବିଜ୍ଞାନୀମାନେ ଏହି ମତକୁ ଗ୍ରହଣ କରିପାରିନାହାନ୍ତି ।

ସମ୍ପର୍କ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ (Contract Theory) -

ଭାଷାବିତ୍ ରେଭେଜ (Revesz) ସମ୍ପର୍କ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ମତବାଦର ଜନକ । ତାଙ୍କ ମତବାଦ ଅନୁସାରେ ମଣିଷ ତଥା ସାମାଜିକ ଜୀବ ମାନେ ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ପର୍କ ସ୍ଥାପନ କରିବା ଏକ ସହଜାତ ପ୍ରବୃତ୍ତି । ଏହି ପ୍ରବୃତ୍ତି ହେଉଛି ସମ୍ପର୍କ ଜାତ ବୃତ୍ତି । ଗୋଷ୍ଠୀ ବା ସମାଜର ସୃଷ୍ଟି ମଧ୍ୟ ଏହି ପ୍ରବୃତ୍ତିରୁ । ଆଦିମ ମାନବ ପାରସ୍ପରିକ ସମ୍ପର୍କ ମଧ୍ୟରେ ମନୋଭାବର ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ ନିମିତ୍ତ କେତେକ ଧ୍ୱନି ପ୍ରଥମେ ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲେ । ତୁରନ୍ତ ପରେ [illegible] ସମ୍ପର୍କ ସେଗୁଡ଼ିକ ସେମିତି ରହିଥିଲେ ଭାଷାର ବିକାଶ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ହେଉଥିଲା ଦେଇ ପାରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ତେଣୁ ଧ୍ୱନିଗୁଡ଼ିକ ସେହି ତୁଳନାରେ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବାକୁ ଲାଗିଲା ଓ ସେହି ସମ୍ପର୍କ ଧ୍ୱନିରୁ ଭାଷାର ସୃଷ୍ଟି ହେଲା ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ଏହା କିପରି ବିକଶିତ ହେଲା । ତାହାର ପ୍ରମାଣ ନ ଥିବାରୁ ଭାଷାବିତ୍ ମାନେ ଏହାକୁ ଅଗ୍ରହଣୀୟ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ବୋଲି ଘୋଷିତ କରିଛନ୍ତି ।

ବିବର୍ତ୍ତନ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ (Theory of Evolution) —

ଡାରଉଇନଙ୍କ ପୂର୍ବରୁ ଏହି ମତବାଦର ଜନକ । ଗ୍ରୀକ ଦେଶର ମନିଷୀ ... ପ୍ରଥମ ଥାଲେସ ... ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଥାପନ କଲେ । ... ଜୀବଜନ୍ତୁ ... ପାଣିରୁ ... ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ... ଏହି ... ଏବଂ ... ଏବଂ ... ଦୁଇଟି ସଂକେତ ... ଏହି ଦୁଇଟି ସଂକେତ ... ସର୍ବସାଧାରଣ ... ଏହି ... ଲାମାର୍କଙ୍କ ମତବାଦକୁ କହନ୍ତି ।

ଫରାସୀ ଦାର୍ଶନିକ ... ଏହି ମତବାଦକୁ ସମର୍ଥନ କରିଥିଲେ ... ଲାମାର୍କ ... ଦୁଇଟି ସଂକେତରେ ... ଅନୁକୂଳ ... ଦୁଇଟି ... ଏହି ମତବାଦ ... ଲାମାର୍କ ... ନାମ ... କରିଥିଲେ ।

ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନ

୧ - 'ଭାଷା' ଶବ୍ଦର ବ୍ୟୁତ୍ପତ୍ତିଗତ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରି ଲେଖ ?

୨ - [illegible] କିଏ ? ତାଙ୍କ ମତାନୁସାରେ [illegible] ସୃଷ୍ଟି କିପରି ହୋଇଛି ?

୩ - [illegible] ଭାଷାର ଉତ୍ପତ୍ତି ସମ୍ପର୍କରେ କେଉଁ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ କହିଥାନ୍ତି ?

୪ - [illegible] ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ କଣ ?

୫ - ଡିଂ ଡଙ୍ଗ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ପ୍ରତିପାଦନର ଜନକ କିଏ ?

୬ - [illegible] ଭାଷା ଏବଂ [illegible] ଉଦାହରଣ ଦିଅ ।

୭ - ଡିଙ୍ଗ୍-ଡଙ୍ଗ୍ ର ଅର୍ଥ କଣ ?

୮ - Root Theory ର ଜନକ କିଏ ?

୯ - Root theory ଅନୁସାରେ ଭାଷା କିପରି ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି ?

୧୦ - ସଂଗୀତ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ପ୍ରତିପାଦନର ଜନକ କିଏ ?

୧୧ - [illegible] ମତାନୁସାରେ ଭାଷା କିପରି ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି ?

୧୨ - [illegible] ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ପ୍ରତିପାଦନର ଜନକ କିଏ ?

୧୩ - 'Theory of Evolution' ସମ୍ପର୍କରେ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଟିପ୍ପଣୀ ଲେଖ ।

ଦୀର୍ଘ ଉତ୍ତରମୂଳକ ପ୍ରଶ୍ନ

୧ - ଭାଷାର ଉତ୍ପତ୍ତି ସମ୍ପର୍କୀୟ ବିଭିନ୍ନ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ସମ୍ପର୍କରେ ଆଲୋଚନା କର ।